

REVISTA "PAPERS DE L'HORTA"
Nú mero 8 - Segon Semestre de 1997

MEDI - AMBIENT

**Les repercussions del Pla Integral de Residus
de la Generalitat a l'Horta Sud**

per Francesc Martí nez

La gestió dels residus s'ha convertit en un dels problemes més greus que pateixen les ciutats actuals. La industrialització, el creixement demogràfic i la concentració de la població en nuclis urbans, han generat grans quantitats de residus que necessiten un tractament adequat respecte als ambients. L'Horta Sud, una de les comarques més industrialitzades de la Comunitat Valenciana, ha experimentat en les últimes dècades un espectacular creixement econòmic i demogràfic que l'han convertit en una gran productora de residus. Cada habitant de la comarca genera anualment una mitja de 430 quilos de residus sòlids urbans (RSU), és a dir deixalles domèstiques, sense comptar els residus industrials o els enderroc de la construcció que en fan moltes més tones. Pel que fa a la composició de RSU a l'Horta Sud (taula 1), predominen els residus inorgànics, que representen el 62%.

A la Comunitat Valenciana, enguany s'han generat 7,3 milions de tones de residus de diferent tipologia (taula 2). Això no seria cap problema si els residus rebien un tractament inocu o els abocaments incontrolats no foren tan habituals. Segons la Conselleria de Medi Ambient, el 35% dels residus de la Comunitat es dipositen encara en abocadors incontrolats. Si a això s'uneix al dèficit d'infraestructures de tractament i d'eliminació de residus, l'oposició dels ajuntaments a acollir abocadors controlats al seu terme, i el fet que gran part de les deixalles domèstiques i industrials que produïm s'envien a dipòsits ubicats fora de terres valencianes, podem observar que el panorama actual de gestió de residus és bastant preocupant.

Taula 1 COMPOSICIÓ DELS RSU A L'HORTA SUD	
Tipus RSU	%
Matèria Orgànica	38 %
Paper-cartó	20 %
Plàstic	10 %
Vidre	9 %
Metalls	5 %
Tèxtils	3 %
Altres	15 %

Els responsables de la Conselleria de Medi Ambient tenen intenció de suplir aquestes deficiències amb el Pla Integral de Residus (PIR) i la Llei de Residus de la Comunitat Valenciana, avui en exposició pública. El PIR pretén que la Comunitat Valenciana siga autosuficient pel que fa a instal·lacions de residus, per la qual cosa contempla invertir en els propers cinc anys un total de 55.999 milions de pessetes amb l'objectiu d'instaurar una gestió eficaç de residus i potenciar la seua reducció i reciclatge. Aquest pla inclou la construcció de 10 plantes de compostatge i 16 d'envasos lleugers, nou centres de transferència, 20 ecoparcs, 12 abocadors controlats d'alta densitat i un de mitjana densitat, 496 abocadors de residus inerts i quatre plantes de biogàs. A més, descarta la incineració i vol destinar 2.000 milions al tancament d'abocadors incontrolats, 1.500 a la implantació de la recollida selectiva i altres 1.000 al desenvolupament d'una campanya de comunicació i difusió del pla. El PIR preveu també fomentar la separació en origen dels residus mitjançant la implantació de cinc contenidors, que seran de residus orgànics, no orgànics, paper-cartó, vidre i envasos lleugers.

Taula 2 PRODUCCIÓ DE RESIDUS A LA COMUNITAT VALENCIANA		
TIPUS DE RESIDUS	Tm/any	% PRODUCCIÓ
Residus sòlids urbans (RSU) (1) (deixalles domèstiques)	2.048.377 (2)	

Residus industrials assimilables a urbans (productes de cuina i d'indústries, envasos i embalatges)	959.669	40,5 % (3)
Residus Industrials inerts	125.439	
Residus Sòlids inerts (material de la construcció)	3.867.657	54,2 %
Residus Industrials tòxics perillosos i sanitaris	210.944	2,9 %
Residus Industrials no tòxics ni perillosos	126.030	1,7 %
Residus de jardineria	32.043	0,4 %
TOTAL	7.370.159	99,7 %
(1) La producció mitjana de RSU per habitant a la Comunitat Valenciana és d'1,2 kg./ha./dia. (2) Producció residus a l'Horta Sud, València i l'Horta Nord en 1997: 643.355 Tm. (3) El 35% dels RSU de la Comunitat s'abocaven en 1996 en abocadors incontrolats.		

Pel que fa a l'Horta Sud, inclosa en l'Àrea 15 de la Zona VIII del PIR, hi ha previst invertir almenys 3.110 milions en la construcció d'instal·lacions de RSU, a més d'altres dipòsits d'eliminació de residus industrials i agropecuaris dels quals no s'especifica la inversió. (taules 3, 4 i 5). El PIR, sense citar els municipis on es preveu ubicar aquestes instal·lacions, contempla per a la nostra comarca en matèria de RSU la construcció d'un abocador d'alta densitat, una planta de transferència d'envasos lleugers i tres ecoparc. A més, contempla reemplaçar l'obsoleta planta de compostatge Los Hornillos, gestionada per l'empresa Fervasa del Consell Metropolità de l'Horta (CMH), que actualment tracta els RSU de l'Horta Sud, València i l'Horta Nord. En total són sis les instal·lacions de RSU previstes per a l'Horta Sud amb una capacitat de tractament de 490.000 tones anuals. El Pla Integral preveu també construir tres abocadors d'inerts (material de construcció) a l'àrea metropolitana, sense especificar si es tracta de l'Horta Sud o l'Horta Nord. Aquestes instal·lacions suposen una inversió de 690 milions de pessetes.

D'altra banda, pel que fa a centres d'agrupament i transferència de residus industrials no especials (residus no tòxics i perillosos), hi ha previst construir-ne dos: una en l'àrea industrial d'Aldaia i altra al polígon de Torrent. Això no obstant, el PIR no determina el cost d'aquestes plantes de transferència ni la quantitat de tones que haurien de tractar. El pla de la conselleria també preveu construir una planta de compostatge de residus agropecuaris (principalment gallinassa i excrements de porc) amb una capacitat de tractament de 300 tones diàries.

Taula 3		
INVERSIONS PREVISTES A L'HORTA SUD EN INSTAL·LACIONS DE RSU		
Tipus d'instal·lació	Inversió prevista (Milions pessetes)	Capacitat tractament RSU prevista (Tm/any)
1 planta de compostatge	2.000	275.000
1 abocador d'alta densitat	650	200.000
1 planta de transferència d'envasos lleugers	310	15.000
3 ecoparc	150	
Total instal·lacions: 6	3.110 M. pessetes	490.000 Tm/any
(1) Les inversions totals per a l'Horta Sud, València i l'Horta Nord arriben als 6.995 milions. (2) El PIR contempla tractar en tot a l'àrea metropolitana 680.396 tones de RSU, de les quals un 68%		

Taula 4
CENTRES D'AGRUPACIÓ I TRANSFERÈNCIA DE RESIDUS INDUSTRIALS A L'HORTA SUD (El PIR pren com a base a rees amb un mínim de 90-150 empreses)

1 polí gon industrial d'Aldaia
1 polí gon industrial de Torrent

Taula 5		
PLANTA DE COMPOSTATGE DE RESIDUS AGROPECUARIS A L'HORTA SUD		
Ubicació	Capacitat (Tm/dia)	Cost de la planta
L'Horta Sud	300	150 m. pessetes

El PIR, tanmateix, no fa menció a la construcció a l'Horta Sud de plantes de residus industrials especials (tòxics i perillosos) ni de residus sanitaris, per la qual cosa deixa entendre que aquestes deixalles generades a la comarca haurien de ser tractades o dipositades en instal·lacions específiques ja existents a la Comunitat Valenciana, o bé en aquelles que es projecta construir en el futur en altres comarques.

El PIR inclou l'Horta Sud en la mateixa zona que València i l'Horta Nord, mantenint una interrelació d'instal·lacions. És previsible, per tant, que d'acord al principi de proximitat que propugna el Pla Integral les instal·lacions de l'Horta Sud absorbesquen bona part dels residus de València, tal com ocorre avui en la planta de Fervasa.

Un pla sense diners

Els objectius del PIR es basen en quatre principis: la minimització de residus, la recollida selectiva, la valorització per al reciclatge d'allò que es puga aprofitar i l'eliminació segura dels rebutjos no reciclables. El PIR, complementat amb la Llei de Residus, és un projecte ambiciós que podria resoldre en el futur el problema dels residus a la Comunitat, però naix coix per falta de pressupost per a 1998 i per contradir en alguns punts la normativa europea sobre residus. A més, a hores d'ara, manca també un consens polític entre totes les forces parlamentàries valencianes, els grups ecologistes i les grans empreses del sector dels residus per acabar amb el moviment insolidari generalitzat d'oposició a les plantes d'eliminació de residus.

Cal recordar que a la Comunitat Valenciana s'han avortat en els últims vuit anys 22 projectes d'abocadors controlats de RSU i de plantes de residus industrials i sanitaris per l'oposició veïnal, i que el CMH ha fracassat en 16 municipis valencians per a construir un abocador públic d'alta densitat. L'anomenada "crisi del fem" s'ha saldat també en l'últim any amb el tancament de diversos abocadors controlats als RSU que gestiona el CMH, entre els que es troben els generats a l'Horta Sud. Això ha obligat l'organisme metropolità a dipositar els RSU fora de la Comunitat Valenciana, la qual cosa ha encarat la taxa d'abocament.

Tots els aspectes esmentats anteriorment -el pressupostari, el legislatiu i el de la responsabilitat compartida- haurien de ser consensuats abans que el PIR i la Llei de Residus entren a les Corts Valencianes per a la seua aprovació. Si no és així, ambdós reglaments corren el perill de convertir-se en paper mullat, la qual cosa podria hipotecar en el futur una gestió racional, autosuficient i inòcua dels residus.

En primer lloc, pel que fa a les inversions del PIR, la Conselleria d'Economia i Hisenda ha destinat per al Pla en els Pressupostos de la Generalitat de 1998 sols 1.334 milions dels 12.140 que reclama la Conselleria de Medi Ambient per a posar en marxa la primera fase del pla. Cal recordar que el pressupost global previst per a executar el pla és de 55.999 milions.

Altra contradicció, i això afecta directament a l'Horta Sud, és la ubicació dels abocadors d'alta densitat. La Proposta de Directiva del Consell de la Unió Europea (UE) relativa a l'abocament de residus en abocadors, aprovada per la Comissió Europea el 5 de març de 1997, augmenta les mesures de protecció ambiental, principalment la distància dels abocadors dels nuclis residencials, rius, masses d'aigua i zones agrícoles. Aquesta distància serà de 0,5 quilòmetres en el cas d'abocadors de residus municipals i de dos quilòmetres si es tracta de residus perillosos. A l'Horta Sud, un territori amb una de les densitats de població més altes d'Europa i una agricultura intensiva molt dispersa, difícilment podríem trobar un lloc aïllat 0,5 quilòmetres d'algun nucli residencial o zona agrícola per a construir un abocador. A més a més, l'existència d'un important aquífer i de l'Albufera, dificulten més encara aquesta opció.

Altre aspecte del PIR, criticat durament pels grups ecologistes i EU-Els Verds, és la seua ambigüitat pel que fa a la reducció de residus. Malgrat que el PIR preveu ampliar la recollida selectiva, la recollida en origen i la revalorització de residus en plantes de compostatge i transferència, els esmentats grups denuncien que el pla contempla dipositar en abocadors un 52% de RSU sense tractar previament en plantes específiques, la qual cosa contradia l'esmentada Proposta de Directiva europea. Aquesta Proposta declara il·legal abocar residus sense tractar, a més que recomana als països de la UE reduir per a l'any 2005 un 50% el volum de residus biodegradables destinats a abocadors respecte al percentatge abocat en 1993. La resta de residus no abocats haurà de ser reciclada.

Situació actual dels RSU a la comarca

Si arriba a executar-se el PIR a l'Horta Sud haurà de resoldre pel que fa a la gestió de RSU una situació anò mala que ve de lluny. A la nostra comarca, el tractament (no recollida) i abocament dels RSU ha estat lligat des de finals dels anys 80 al CMH, Fervasa i l'abocador de Real de Montroi, avui clausurat. La meitat de municipis de la comarca delegà el tractament del seu fem domè stic al CMH, el qual des de la planta de Fervasa recuperava una part dels residus per a fer compost agrí cola o bé reciclar-los, mentre que l'altra restant (l'anomenat rebuig) es dipositava en l'abocador controlat de Basseta Blanca. Els RSU d'aquests pobles rebien un tractament previ a l'abocament. L'altra meitat de municipis contractà la recollida de RSU a empreses privades que els tiraven en fresc (sense tractar ni reciclar) al dipò sit de Real de Montroi. Aquests dos sistemes de gestió de RSU es van mantindre prà cticament inal-terables fins el tancament de l'esmentat l'abocador en març de 1997. A partir d'aquesta data els pobles que abans abocaven a Real s'integraren al sistema del CMH.

Cal recordar també l'intent fracassat del CMH per a instal·lar una planta incineradora a la co-marca. El projecte, que va comptar en 1990 amb una subvenció de 1.440 milions de pessetes dels fons Feder, no es va realitzar a causa de l'oposició veï nal i dels ajuntaments.

Actualment, els RSU dipositats en els contenidors de residus domè stics dels 20 municipis de l'Horta Sud són tractats en Fervasa, que recupera un 16% per a compost i un 6,2% de materials per a reciclar. (taula 6) A hores d'ara, el 61,7% dels RSU generats a l'Horta Sud es dipositen en abocadors controlats, mentre que la mitja de la UE de RSU que es dipositen en abocadors és del 57%. El percentatge d'abocament, encara que és més baix que el d'altres à rees urbanes espanyoles, com Madrid o Vizcaya, s'allunya prou de les recomanacions de la Comissió Europea, que exigeix als paï sos de la unió que per a l'any 2000 redueixen els residus biodegradables dipositats en abocadors un 75% del volum total respecte a 1993, mentre que en el 2005 hauran de reduir-se a un 50% i en el 2010 a un 25%.

Els nivells de recuperació de Fervasa revelen l'antiguitat de les instal·lacions i la necessitat d'ampliar i modernitzar la planta. El PIR fa aquesta previsió, però no concreta un calendari d'actuacions. Per la seua banda, el CMH ha aprovat provisionalment una Pla Urbaní stic de Los Hornillos amb l'objectiu de legalitzar qualsevol ampliació futura de la instal·lació, sempre i tant que s'arribe a un acord amb els ajuntaments d'Aldaia i Quart de Poblet, on

està ubicada. De moment, l'organisme metropolità assumeix les reivindicacions dels dos consistoris pel que fa a descartar la construcció d'una incineradora en Los Hornillos, ratificant com a sistema de tractament de RSU la recuperació, la classificació i el compostatge.

Recollida selectiva

El repte europeu de reducció de residus és realment difícil i si es vol complir caldrà, a més de construir noves instal·lacions, desenvolupar una polí tica decidida de reducció i reciclatge. El PIR contempla invertir 1.500 milions en la compra de contenidors de recollida selectiva per ampliar aquest servei. Actualment la recollida selectiva a la Comunitat Valenciana està bastant implantada. El parc de contenidors de vidre en 1995 era de 4.327 unitats, dels quals 339 s'ubiquen a l'Horta Sud. (taula 7) Però la taxa de recuperació de vidre a la comarca, que arriba al 10%, és inferior a la mitja de la Comunitat (15,3%) i a la mitja nacional (11,3%). Pel que fa al paper-cartó, la implantació és més recent. A la Comunitat hi ha 1.769 contenidors, dels quals 347 estan instal·lats a l'Horta Sud amb un percentatge de recuperació del 5%. El nivell de recuperació de vidre i paper-cartó a la comarca està molt per sota de la mitja europea, xifra que en alguns paï sos es triplica. Els baixos nivells de recollida de vidre (10%) i de paper-cartó (5%) a l'Horta Sud revelen una manca de conscienciació ciutadana pel que fa als tres pressupostos bà sics de l'ecologisme en matè ria de residus: reducció, reutilització i reciclatge.

Taula 6 PRODUCCIÓ DE RSU EN LA PLANTA DE LOS HORNILLOS. 1997	
(Extrapolació resultats 31 de maig de 1997)	Ubicació (Quart de Poblet i Aldaia)
COMPOSICIÓ DELS RSU (bossa de fem domè stic)	%
216.000 Tm de rebuig dipositat en abocadors	61,7%
56.000 Tm de compost (de RSU orgànics)	16%
56.000 Tm de pè rdues de vapor d'aigua+anhí drid carbò nic+lixiviads	16%

22.000 Tm de material (subproductes) recuperats per a reciclatge 9.000 Tm paper-cartó 5.720 Tm vidre 2.200 Tm plàstic 2.500 Tm pots de metall 1.520 Tm metalls 760 Tm fusta 120 Tm bateries, motors i d'altres 60 Tm materials d'alumini 50 Tm pots d'alumini 30 Tm esprai d'alumini 30 Tm altres metalls	6,2%
TOTAL RSU TRACTATS EN LA PLANTA : 350.000 Tm	100%

Llei de Residus

D'altra banda, cal destacar que el marc legal en què es desenvoluparà el PIR serà la Llei de Residus. L'aspecte més criticat de la llei ha estat la declaració dels abocadors i d'altres plantes d'eliminació com a obres d'interès comunitari i, per tant, exemptes de llicència municipal. Aquest punt facultava a la Conselleria de Medi Ambient a no demanar permís als ajuntaments a l'hora de construir un abocador, cosa que si per una banda pot garantir la viabilitat del projecte per altra vulnera la competència municipal de tractament de RSU regulada en la llei de bases de règim local, segons han advertit a la conselleria el CMH i el Consell Jurídic Consultiu de la Generalitat. Finalment el Consell Assessor de Medi Ambient, òrgan consultiu de la conselleria, ha resolt que per a construir qualsevol planta d'eliminació de residus, encara que siga obra d'interès comunitari, caldrà arribar primer a un acord amb els municipis afectats.

Taula 7 RECOLLIDA SELECTIVA A L'HORTA SUD		
MUNICIPI	PAPER-CARTÓ. Any 1996(Tm/any)	VIDRE. Any 1995(Tm/any)
Alaquàs	135.010	83.310
Albal		20.220
Alcàsser	40.010	46.670
Aldaia	127.680	64.610
Alfarràs		50.110
Benetússer		33.800
Beniparrell		
Catarroja	77.780	62.390
Lloc Nou de la Corona		
Manises	104.060	56.380
Massanassa	37.010	19.780
Mislata	188.990	96.890
Païporta		70.340
Picanya	86.490	42.880
Picassent		70.990
Quart de Poblet	182.240	98.150
Sedaví	41.330	25.020
Silla	57.460	83.550
Torrent	119.450 (any 1995)	119.450
Xirivella	207.010	106.010
TOTAL	1.373.026 Tm/any	1.130.330 Tm/any

(1) Nombre contenidors vidre: 339 (1 contenidor x 1.000 hab).
Cada habitant genera 35 kg/any, però sols el 10% es
diposita en contenidors.
(2) Nombre contenidors paper-cartó : 347
(1 contenidor x 1.000 hab). Cada habitant genera
75 Kg/any, però sols el 5% es diposita en contenidors.

En definitiva, el PIR és un document estratègic per a la gestió integral i coordinada dels residus que pretén garantir una actuació eficaç de la recollida, transport, tractament i eliminació dels residus entre totes les administracions públiques valencianes, coordinant tota la política des de la Conselleria de Medi Ambient. El temps dirà si el seu disseny territorial és viable i els recursos previstos suficients. Però, cal tindre present que el PIR sols es podrà aplicar des de la responsabilitat compartida, és a dir de forma concertada i en col·laboració entre tots els agents socials, econòmics i polítics implicats en la gestió dels residus.

Fundació Caixa Torrent - C/. Caixa d'Estalvis de Torrent, 4 - 46900 TORRENT (València)

[Pàgina Principal](#)

[Secció Medi-Ambient](#)

[Index de la Revista](#)